

za rok 2023

Sprawozdanie z działalności fundacji

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. 2020 r. poz. 2167 oraz z 2022 r. poz. 2185)

- Sprawozdawca wypełnia tylko przeznaczone dla niego białe pola;
- We wszystkich polach, w których nie będą wpisane odpowiednie informacje, należy wstawić pojedynczy znak myślnika (-);
- Pola wyboru należy uzupełnić przez wstawienie pojedynczego znaku X.

Nazwa organu sprawującego nadzór:

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

I. Dane fundacji

1. Nazwa fundacji	Fundacja Europejska Sieć „Pamięć i Solidarność”				
2. Adres siedziby i dane kontaktowe	1. Kraj: Polska	2. Województwo: mazowieckie	3. Powiat: m.st. Warszawa		
	4. Gmina: m.st. Warszawa	5. Ulica: Zielna	6. Nr domu: 37		
	7. Nr lokalu: -	8. Miejscowość: Warszawa	9. Kod pocztowy: 00-108		
	10. Nr telefonu (fakultatywne): -	11. Adres poczty elektronicznej: foundation@enrs.eu	12. Nr faksu (fakultatywne): -		
13. Adres do korespondencji (jeżeli jest inny niż adres siedziby): -					
14. Adres strony internetowej (jeżeli fundacja posiada stronę www) www.enrs.eu					
3. Nr REGON:	146612690	4. Data wpisu do KRS:	27 września 2005 r.	5. Nr KRS:	0000242090

6. Dane członków zarządu fundacji / dane likwidatora (według aktualnego wpisu w KRS)	Imię i nazwisko Rafał Rogulski Burkhard Olschowsky	Funkcja Prezes Zarządu Członek Zarządu
7. Numer NIP fundacji	701-03-90-762	
8. Wszystkie cele statutowe fundacji	Celami Fundacji (zgodnie z §5 Statutu) są: a) analizowanie i dokumentowanie historii XX wieku, wieku dyktatur totalitarnych oraz pogłębianie i poszerzanie wiedzy na ten temat, b) analizowanie i dokumentowanie historii ofiar wojen, podbojów i przymusowych wysiedleń w XX wieku oraz pogłębianie i poszerzanie wiedzy na ten temat, c) analizowanie i dokumentowanie historii ofiar represji nacjonalistycznych, rasistowskich i motywowanych ideologicznie oraz ich przyczyn i pogłębianie oraz poszerzanie wiedzy na ten temat.	

II. Charakterystyka działalności fundacji w okresie sprawozdawczym (dane odnoszą się do faktycznie wykonywanej działalności w roku sprawozdawczym)

1. Zasady, formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych

Realizacja celów Fundacji następuje w szczególności poprzez:

- a) wspieranie i realizację projektów naukowych i edukacyjnych,
- b) opracowywanie i wydawanie książek, czasopism, prasy i publikacji multimedialnych,
- c) organizowanie konferencji, zgromadzeń, sympozjów, szkoleń i warsztatów naukowych oraz wystaw oraz innych przedsięwzięć tego rodzaju,
- d) organizowanie kontaktów, wymianę poglądów, doświadczeń i wiedzy pomiędzy instytucjami publicznymi i państwowymi, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami naukowymi,
- e) podejmowanie czynności służących koordynacji i połączeniu już istniejących inicjatyw i działań, które dążą do realizacji celów Fundacji w krajach uczestniczących w inicjatywie, o której mowa w § 7.1 Statutu oraz w innych krajach,
- f) współpracę z organizacjami krajowymi i międzynarodowymi, w szczególności z organami Unii Europejskiej, Radą Europy oraz Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w sprawach związanych z realizacją celów Fundacji,
- g) rozpowszechnianie informacji na temat celów i działalności Fundacji.

2. Opis głównych zdarzeń prawnych w działalności fundacji o skutkach finansowych

ZDARZENIA O SKUTKACH FINANSOWYCH

- Umowa o udzielenie dotacji na działalność Fundacji ESPS w 2023 r. (Projekt 101104415 — ENRS 2023) z Europejską Agencją Wykonawczą ds. Edukacji i Kultury (EACEA) na maksymalną kwotę dotacji: 408 000,00 EUR.
- Umowa o udzielenie dotacji na działalność Fundacji ESPS w 2024 r. (Projekt 101140451 — ENRS 2024) z Europejską Agencją Wykonawczą ds. Edukacji i Kultury (EACEA) na maksymalną kwotę dotacji: 407 600,00 EUR.
- Dokument o udzieleniu dotacji nr VIII/2786-2/2022/KOZNEVINT z Ministerstwa Zasobów Ludzkich Węgier na realizację działań Fundacji ESPS w latach 2022/2023 na kwotę 18 500 000 HUF.

- Dokument o udzieleniu dotacji nr BM/20812-3/2023 z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Węgier na realizację działań Fundacji ESPS w latach 2023/2024 na kwotę 20 000 000 HUF.
- Umowa o prywatnoprawne przekazanie subwencji przez Institut für Kultur und Geschichte der Deutschen in Nordosteuropa e. V. (pol. Instytut Kultury i Historii Niemców w Europie Północno-Wschodniej) na realizację projektów Fundacji ESPS w 2023 r. na kwotę 150 000,00 EUR.
- Umowa o udzielenie dotacji na realizację projektu B-SHAPES w latach 2023-2026 (Projekt 101095186 — B-SHAPES) z Europejską Agencją Wykonawczą ds. Badań Naukowych (REA) na maksymalną kwotę dotacji: 60 250,00 EUR.

PROJEKTY

Fundacja we współpracy z innymi podmiotami współrealizowała w 2023 r. następujące projekty:

SYMPOZJUM PAMIĘĆ EUROPY (XI ED.) | RESISTANCE AND SOLIDARITY

9-11 maja 2023 r., Barcelona (Hiszpania), Aula Magna, Uniwersytet w Barcelonie, transmisja on-line, zasięg międzynarodowy

11. edycja Sympozjum „Pamięć Europy” odbyła się w dniach 9-11 maja 2023 r. w Barcelonie. Spotkanie zgromadziło przedstawicieli instytucji i organizacji zajmujących się historią XX wieku i pamięcią o niej. Organizatorami wydarzenia były Europejska Sieć Pamięć i Solidarność, Fundacja Solidarności Uniwersytetu Barcelońskiego (Fundació Solidaritat UB) oraz działające przy niej Europejskie Obserwatorium Pamięci. Celem dorocznych spotkań jest inicjowanie oraz pogłębianie współpracy instytucji i organizacji zajmujących się badaniem XX-wiecznej historii Europy. Organizacja Sympozjum podyktowana jest przekonaniem, że istnieje potrzeba dialogu nt. historii ubiegłego stulecia uwzględniającego różne wrażliwości, doświadczenia oraz istniejące interpretacje. Podczas wydarzenia naukowcy i praktycy z różnych krajów omówili znaczenie oraz rolę oporu i solidarności w kontekście konfliktów, zarówno historycznych jak i współczesnych. Organizatorzy zaprosili przedstawicieli muzeów i miejsc pamięci, pracowników instytucji akademickich i edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych zajmujących się historią XX wieku. Trzydniowa konferencja dała możliwość uczestnictwa zarówno w panelach dyskusyjnych jak i sesjach służących nawiązywaniu kontaktów, podczas których instytucje i projekty zostały zaprezentowane szerszej publiczności. Program wydarzenia obejmował również wizyty o charakterze kulturalnym oraz zwiedzanie barcelońskich muzeów i miejsc pamięci.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Fundacja Solidarności Uniwersytetu Barcelońskiego (Fundació Solidaritat UB); Europejskie Obserwatorium Pamięci EUROM; Uniwersytet Barceloński.

KONFERENCJA THE POLITICS OF MEMORY AS A WEAPON: PERSPECTIVES ON RUSSIA'S WAR AGAINST UKRAINE

8-10 lutego 2023 r., Berlin (Niemcy), transmisja on-line, zasięg międzynarodowy

Konferencja miała na celu zbadanie mechanizmów i metod stosowanych w politycznej i historycznej dezinformacji realizowanej przez Rosję w kontekście trwającej wojny w Ukrainie oraz omówienie sposobów, w jakie można zapobiegać polityce dezinformacyjnej. W dyskusji wyłoniły się też wątki samokrytyczne dotyczące polityk państw europejskich. Zagadnienia dyskutowane podczas konferencji uwzględniały m.in. następujące kwestie: Kiedy właściwe jest nie tylko zaprzeczanie, ale także angażowanie się w polityczne, a nawet sądowe środki zaradcze w przypadku bardzo rozbieżnych interpretacji lub wręcz fałszowania faktów historycznych? Gdzie zaczyna się propaganda i manipulacja społeczna? Czego możemy lub powinniśmy oczekiwać od autorytetów publicznych w czasach wojny i kryzysu? W jaki sposób chronić przed

dezinformacją, jednocześnie gwarantując swobodną wymianę myśli i interpretacji historycznych w demokratycznym społeczeństwie? Jak skuteczna może być literatura i sztuka w tym przedsięwzięciu? Jakie narzędzia cyfrowe można zastosować, aby odeprzeć propagandę i trolling w mediach społecznościowych?

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Niemców w Europie Środkowo Wschodniej; Centrum Dokumentacyjne Ucieczka, Wypędzenie, Pojednanie; Instytut Polski w Berlinie; Ambasada RP w Berlinie.

FORUM WHAT'S THE POINT OF HISTORY... IF WE NEVER LEARN?" DIALOGUE, REMEMBRANCE AND SOLIDARITY IN EUROPE. NEW CHALLENGES FOR PUBLIC HISTORY AND HISTORICAL EDUCATION

16-17 października 2023 r., Berlin (Niemcy), transmisja on-line, zasięg międzynarodowy

Celem wydarzenia było pokazanie różnorodności perspektyw w Europie oraz omówienie aktualnych wyzwań dla edukacji historycznej i historii w sferze publicznej. Ważnym punktem odniesienia była dyskusja nad wspólną konfrontacją z przeszłością i jej znaczenie dla dążenia do prawdy, pokoju, demokracji, wolności i tolerancji, a także dla pamięci, która docenia różnice i poprzez dialog wzmacnia zrozumienie i solidarność w Europie. Wydarzenie skierowane było w szczególności do przedstawicieli świata polityki, instytucji edukacji kulturalnej oraz podmiotów działających w obszarze edukacji historyczno-politycznej.

Aktualne wyzwania zostały omówione w ramach sześciu paneli. Pierwszego dnia dyskusje koncentrowały się na pytaniach, w jaki sposób można łączyć interesy narodowe i solidarność międzynarodową w kontekście rosyjskiej agresji na Ukrainę oraz wojny na Bliskim Wschodzie, a także jakie wyzwania dla europejskich praktyk pamięci stanowią ruchy migracyjne ostatnich lat. Drugiego dnia w ramach głównego wykładu, prof. Georgiy Kassianov omówił różne formy pamięci mnemonicznej i tendencje, które zaobserwowano w odniesieniu do tych form w Europie w ciągu ostatnich dziesięcioleci. Podczas trzech równoległych paneli zaproszeni eksperci dyskutowali o tym, jakie działania można podejmować w związku z obecnością problematycznych obiektów pamięci w przestrzeni publicznej, w jaki sposób instytucje edukacji historycznej powinny zachęcać do krytycznej analizy kontrowersyjnych tematów z historii Europy, oraz w jaki sposób media społecznościowe mogą zostać włączone do pracy miejsc pamięci i wykorzystane jako narzędzie edukacji historycznej.

Podczas otwarcia konferencji w dniu 16 października, Claudia Roth, Minister ds. Kultury i Mediów Republiki Federalnej Niemiec, wygłosiła przemówienie inauguracyjne. Wieczór pierwszego dnia konferencji zakończył się przyjęciem i koncertem jazzowym w siedzibie Ambasady Rumunii w obecności Adrian-Lorety Stănescu, Ambasadora Rumunii w Republice Federalnej Niemiec. Podczas dwóch dni konferencji uczestnicy mieli także okazję porozmawiać przy specjalnych stanowiskach z przedstawicielami programu CERV, Fundacji EVZ i Lernen aus der Geschichte o programach grantowych tych organizacji i możliwościach pozyskania dofinansowania na działania i projekty dotyczące historii, edukacji i pamięci.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Europy Środkowo-Wschodniej, Oldenburg; Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Niemców w Europie Północno-Wschodniej (IKGN e.V.); Collegium Hungaricum w Berlinie; Instytut Słowacki w Berlinie; Instytut Polski w Berlinie; Agentur für Bildung Geschichte, Politik und Medien e.V. + Lernen aus der Geschichte; Niemieckie Forum Kultury w Europie Wschodniej; Fundacja Badań nad Dyktaturą SED; Fundacja EVZ "Pamięć, Odpowiedzialność, Przyszłość"; Ambasada RP w Federalnej Republici Niemiec; Ambasada Rumunii w Federalnej Republici Niemiec.

GENEALOGIE PAMIĘCI (XII ED.) | PANDEMICS, FAMINES AND INDUSTRIAL DISASTERS OF THE 20TH AND 21ST CENTURIES

22-24 listopada 2023, Warszawa, transmisja on-line, zasięg międzynarodowy

„Genealogie Pamięci” to projekt, który zrodził się w 2011 roku w wyniku wzmożonego zainteresowania tematyką pamięci społecznej w Europie Środkowo-Wschodniej i innych regionach świata. Coroczne międzynarodowe konferencje z cyklu „Genealogie Pamięci” skupiają badaczy interdyscyplinarnych studiów nad pamięcią i dają możliwość zapoznania się szerszej publiczności z badaniami nad upamiętnianiem i zapominaniem przeszłości w różnych społeczeństwach.

Konferencja pt. „Pandemics, Famines, and Industrial Disasters in the 20th and 21st centuries” poświęcona była relacjom między pamięcią a szeroko pojętą biopolityką. Ponad czterdzieści badaczek i badaczy z całego świata podjęło problematykę wielkoskalowych zjawisk, takich jak pandemia, głód czy katastrofy przemysłowe. Poruszane podczas konferencji zagadnienia dotyczyły również sposobu, w jaki pamięć i rzeczywistość traumatycznych wydarzeń są przepracowywane na poziomie zbiorowym oraz jakie dyskursy pamięci i niepamięci temu towarzyszą.

W ramach wydarzenia, które uświetniły wykłady wprowadzające dwóch wybitnych badaczek – prof. Dory Varghi (Uniwersytet w Exeter i Uniwersytet Humboldta w Berlinie) oraz Marguéritte Corporaal (Uniwersytet Radboud w Nijmegen) zorganizowana została również publiczna debata pt. „Między traumą, pamięcią i zapominaniem – katastrofy nuklearne, środowiskowe i spowodowane działalnością człowieka w XX i XXI wieku”.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: European Society for Environmental History; Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego; Instytut Herdera do Badań Historycznych nad Europą Środkowo-Wschodnią; Instytut Historii, Uniwersytet Jagielloński; Society for the Social History of Medicine; Instytut Historii Tadeusza Manteuffla, PAN; Welcome Centre for Cultures and Environments of Health University of Exeter

CYKL DYSKUSJI „ZROZUMIEĆ PAMIĘĆ”

2023 rok, Warszawa, transmisja on-line

Cykl dyskusji „Zrozumieć Pamięć” to najnowsza propozycja w ramach realizowanego przez Europejską Sieć Pamięć i Solidarność od 2011 r. projektu konferencyjno-seminaryjnego „Genealogie Pamięci”. Jego celem jest inicjowanie i wspieranie dyskusji na temat pamięci i historii XX wieku, poprzez organizowanie corocznych seminariów i konferencji. Cykl stanowi również platformę dla międzynarodowego i międzypokoleniowego dialogu dotyczącego pamięci o przeszłości Europy Środkowo-Wschodniej, uwzględniającego zarówno szeroką, europejską, jak i globalną perspektywę badawczą.

Pierwsze spotkanie w ramach cyklu odbyło się 24 października 2023 r. W spotkaniu wziął udział Filip Springer (Mein Gott, jak pięknie), Małgorzata Praczyk (Pamięć środowiskowa we wspomnieniach osadników na „Ziemiach Odzyskanych”), a poprowadziła je Małgorzata Pakier. Motywem przewodnim spotkania była pamięć w jej relacji z krajobrazem, w szczególności zaś pamięć środowiskowa i niepamięć na tle historii ziem zachodnich i Kresów.

Instytucje partnerskie: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność; Dom Spotkań z Historią; Centrum Badań nad Pamięcią Społeczną, Uniwersytet Warszawski.

SERIA WYDAWNICZA ESPS

Projekt przewiduje publikację książek będących wynikiem projektów naukowych ESPS. Publikacje poruszają zagadnienia związane z historią i pamięcią w dwudziestowiecznej Europie ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń Europy Środkowej i Wschodniej. Seria jest realizowana we współpracy z Routledge – uznanym wydawnictwem naukowym działającym na arenie międzynarodowej. W 2023 roku przekazano do druku tom „Remembering Neoliberal Turn” (red. J. Wawrzyniak i V. Pehe). Przeprowadzono prace redakcyjne nad „Genealogies of Memory: New Directions in Memory Studies” (red. M. Pakier i J. Wawrzyniak) oraz „Disinformation in Memory Politics” (red. F. Abraham i B. Dziewanowski-Stefańczyk).

Kontynuowano prace koncepcyjne nad tomem „History and Memory in International Relations” (red. B. Dziewanowski-Stefańczyk, J. McGlynn, R. Rogulski).

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

PORTAL ‘HI-STORY LESSONS. TEACHING & LEARNING ABOUT 20TH-CENTURY EUROPEAN HISTORY’

2023 r., zasięg międzynarodowy

„Hi-story lessons. Teaching & learning about 20th-century European history” to edukacyjny portal internetowy poświęcony historii XX wieku, skierowany do nauczycieli oraz uczniów. Pod adresem internetowym: www.hi-storylessons.eu można znaleźć opracowania już ponad 200 tematów dotyczących dwudziestowiecznej Europy ze szczególnym uwzględnieniem historii 6 państw: Polski, Węgier, Niemiec, Słowacji, Czech i Rumunii.

Zagadnienia zostały wybrane i opracowane przez międzynarodowy zespół ekspertów – historyków i nauczycieli – tak by korespondowały z podstawami programowymi poszczególnych krajów. Materiały przygotowano w językach ojczystych wybranych państw oraz w języku angielskim. Oprócz podstawowych informacji o wydarzeniach historycznych na portalu znajdują się także osie czasu, pogłębione analizy najważniejszych zagadnień oraz animacje na temat Wielkiego Kryzysu 1929 roku i wybuchu I wojny światowej – wszystkie udostępniane bezpłatnie w ramach Otwartych Zasobów Edukacyjnych.

W 2023 r. w ramach projektu zrealizowano cykl webinarium skierowanych do nauczycieli szkół podstawowych i ponadgimnazjalnych pracujących z uczniami w wieku 13–18 lat, w szczególności do nauczycieli historii i edukacji obywatelskiej, a także innych przedmiotów. Podczas webinarium zaprezentowane zostały darmowe zasoby edukacyjne dostępne na platformie „Hi-story Lessons”, takie jak infografiki, mapy, scenariusze lekcji i animacje.

W listopadzie 2023 roku na platformie Hi-story Lessons ukazał się również zestaw materiałów edukacyjnych „Remembering the Holodomor” z okazji 90. rocznicy głodu na Ukrainie. Materiał został przygotowany w 4 wersjach językowych – angielskiej, polskiej, rumuńskiej i słowackiej.

Projektowi towarzyszyły szerokie działania promocyjne oraz badania grupy docelowej projektu.

Lista wydarzeń:

- Webinarium „Resources for history teachers: 27 January, International Holocaust Remembrance Day” (spotkanie w języku angielskim w dniu 19 stycznia 2023 r.),
- Warsztat „A year after. The war is still on: workshop for teachers” (spotkanie w języku angielskim w dniu 20 lutego 2023),
- Webinarium „Jewish resistance to the Holocaust as exemplified by the Warsaw Ghetto Uprising and various forms of Jewish resistance in Vilnius region(Lithuania)” (spotkanie w języku angielskim w dniu 29 marca 2023
- Webinarium „Remembering the Holodomor” (spotkanie w języku angielskim w dniu 8 listopada 2023 r.)

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Węgierska Akademia Nauk; Instytut im. Georga Eckerta ds. międzynarodowych badań nad podręcznikami, Niemcy; Instytut Pamięci Narodu, Bratysława, Słowacja; Uniwersytet Comeniusa w Bratysławie; Europejskie Stowarzyszenie Nauczycieli Historii EUROCLIO, Holandia; Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa, Polska; Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. Mihály Fázekasa, Budapeszt; Instytut Badania Reżimów Totalitarnych, Praga, Czechy; Post Bellum, Praga, Czechy; National College „Ion Luca Caragiale”, Rumunia; Dom Konferencji w Wannsee Miejsce Pamięci i Edukacji Historycznej, Niemcy; Observatory on History Teaching in Europe (OHTe); Holodomor Museum, Kijów

KAMPANIA INFORMACYJNA REMEMBER. AUGUST 23. EUROPEJSKI DZIEŃ PAMIĘCI OFIAR REŻIMÓW TOTALITARNYCH

2023 r., zasięg międzynarodowy

W 2009 roku Parlament Europejski ustanowił Europejski Dzień Pamięci o Ofiarach Reżimów Totalitarnych, obchodzony 23 sierpnia, w rocznicę podpisania paktu Ribbentrop-Mołotow. Od kilku lat ESPS realizuje kampanie informacyjno-edukacyjne, mające na celu utrwalenie tej daty w pamięci Europejczyków oraz upowszechnianie wiedzy o przyczynach, przebiegu i konsekwencjach totalitarnych reżimów i ich zbrodni.

W roku 2023 przygotowany został dziesiąty spot z serii przedstawiający historię ofiary reżimów totalitarnych. Jego bohaterem był Borys Romanczenko – ukraiński ocalały z Holocaustu i ofiara rosyjskich nalotów na Charków. Wyprodukowano oraz rozdyskutowano 5000 okolicznościowych przypisek. Zorganizowano kampanie outdoorowe w Berlinie, Warszawie i Wilnie.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN; Żydowski Instytut Historyczny, Warszawa; Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau; Europejskie Centrum Solidarności, Gdańsk; Centrum Pamięci Holocaustu, Budapeszt; Komitet Pamięci Narodowej, Budapeszt; Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa; Muzeum Stutthof w Sztutowie, Polska; Ministerstwo Sprawiedliwości Estonii; Muzeum II Wojny Światowej, Gdańsk; Centrum Historii Zajezdnia, Wrocław; Fundacja Krzyżowa, Polska; Instytut Badania Reżimów Totalitarnych, Praga, Czechy; Muzeum Okupacji i Walk o Wolność, Wilno, Litwa; Narodowe Muzeum Historii Mołdawii; Narodowe Muzeum Historii Rumunii, Bukareszt; Fundacja Kazimierza i Zofii Moczarskich, Warszawa, Polska; Dom Historii Europejskiej w Brukseli; Muzeum IX Fortu w Kownie, Litwa; Instytut Polski w Brukseli.

WYSTAWA BETWEEN LIFE AND DEATH. STORIES OF RESCUE DURING THE HOLOCAUST

2023 r., zasięg międzynarodowy

W 2023 r. kontynuowano międzynarodową trasę wystawy. Zorganizowano wydarzenia towarzyszące wystawie:

- 27 stycznia: finisaż w Szczecinie z udziałem ocalałej z Holocaustu Elżbiety Ficowskiej oraz Róży Król - przewodniczącej stowarzyszenia Ocalałych w Szczecinie, wykład prof. Eryka Krasuckiego;
- 27 marca: oficjalne otwarcie wystawy w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku i oprowadzanie kuratorskie dla publiczności przygotowane przez jedną z kuratorek wystawy dr Martynę Gładką-Rejak;
- 26 maja: finisaż wystawy w Gdańsku (Dzień Matki, spotkanie z ocalałą z Holocaustu – Elżbietą Ficowską);
- 18 października 2023 r.: wernisaż wystawy na Uniwersytecie Humbolta w Berlinie z udziałem rektora Fakultetu Teologicznego Prof. Bernda Schipperera, konsultanta naukowego wystawy i przedstawiciela instytucji partnerskiej Silent Heroes Memorial Center Prof. Johannes Tuchela oraz prezydenta Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities Prof. Christopha Markschiesa. Orowadzanie po wystawie dla zgromadzonych gości przeprowadził Prof. Jan Rydel, konsultant akademicki wystawy oraz członek Komitetu Sterującego ESPS.

Trwały również przygotowania do prezentacji wystawy w języku słowackim w kilku miastach słowackich w roku 2024.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Państwowe Muzeum Żydowskie im. Gaona Wileńskiego, Wilno, Litwa; Miejsce Pamięci Chambon sur Lignon, Francja; Muzeum Pamięci Shoah w Paryżu; Duńskie Muzeum Żydowskie; „Tkuma” Ukrainian Institute for Holocaust Studies; Fundacja Castrum Peregrini, Holandia; NIOD Instytut do spraw wojny, Holokaustu i Ludobójstwa, Holandia; Miejsce pamięci „Cisi bohaterowie” w Fundacji „Miejsce Pamięci Niemieckiego Ruchu Oporu”, Niemcy; Międzynarodowe Centrum Pokoju w Osace, Japonia; Earth Plaza w Jokohamie, Japonia; Port of Humanity w Tsurudze, Japonia; Instytut Polski w Tokio; Muzeum i Miejsce Pamięci w Bełżcu; Muzeum Chiune Sugihary w Gifu, Japonia; Muzeum Narodowe w Szczecinie – Centrum Dialogu Przełomy; Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku; Uniwersytet Humbolta, Niemcy.

WYSTAWA „PO WIELKIEJ WOJNIE. NOWA EUROPA 1918-1923”

2023 r., zasięg międzynarodowy

Wystawa plenerowa zatytułowana: „Po Wielkiej Wojnie. Nowa Europa 1918–1923” towarzyszyła obchodom 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości oraz 100-lecia bitwy warszawskiej. Narracja wystawy koncentruje się w głównej mierze na najważniejszych wydarzeniach politycznych po I wojnie światowej oraz na procesach, które miały miejsce w latach 1918–1923 w Europie Środkowo-Wschodniej, uwzględniając zjawiska i przemiany społeczne (m.in. zniszczenia wojenne, sytuacja ludności, masowe migracje, nowa rola kobiet, sytuacja kultur narodowych, załaski upadku ładu powstałego w latach 1918–1923). Odrębna część wystawy poświęcona jest współczesnej pamięci o tym okresie w różnych krajach Europy, a także porównawczej analizie ewoluowania tej pamięci w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Wystawa, adresowana do szerokiego grona odbiorców, prezentowana jest w przestrzeni publicznej europejskich miast od jesieni 2018 r. W 2023 r. wystawa została zaprezentowana w Szczecinie, Gdańsku, Brukseli, Bremie i Strasbourgu. Prezentacjom towarzyszyła organizacja oficjalnych otwarć i oprowadzań kuratorskich. 24 marca w Krakowie organizowano wykład prof. Jaya Wintera pt. „Modernizm a ciągłość tradycji”. Zrealizowano pierwszą część digitalizacji wystawy, której wirtualna wersja będzie miała premierę w 2024 roku.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

Instytucje partnerskie: Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku; Centrum Dialogu Przełomy Muzeum Narodowe w Szczecinie; Muzeum Narodowe w Krakowie; Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie; Observatory on History Teaching in Europe (OHTe); In Flanders Fields Museum, Belgia; Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Niemców w Europie Środkowo Wschodniej, Oldenburg, Niemcy; Landeszentrale für politische Bildung Bremen; Deutsch Polnische Gesellschaft Bremen; Miasto Strasbourg.

DEBATA NAUKOWA PT. „EUROPE ON THE MOVE. A DEBATE ON THE CENTENARY OF THE LAUSANNE PEACE TREATY”

1 grudnia 2023, Bremerhaven, Niemcy, transmisja online

Po prezentacji wystawy „After the Great War. A New Europe 1918–1923” w Bremie, odbyła się konferencja pod tytułem „Europe on the Move. Remembering Migration on the Centenary of the Lausanne Peace Treaty”. Traktat w Lozannie, zawarty w 1923 roku, zakończył wojnę grecko-turecką oraz był ostatecznym porozumieniem kończącym pierwszą wojnę światową. Jednocześnie realizacja jego zapisów spowodowała przymusową relokację ponad 2 milionów osób w Grecji i w Turcji, stanowiąc precedens sankcjonowanej prawnie przymusowej migracji na taką skalę. Zorganizowana konferencja była poświęcona szeroko pojętej tematyce migracji, nie tylko przymusowej i związanej na różne sposoby z wojnami, ale także tej motywowanej ekonomicznie.

Deбата rozpoczęła się wykładem wprowadzającym prof. Christopha Rassa z Uniwersytetu w Osnabrück, zatytułowanym „People on the Move? Re-thinking Narratives and Concepts through the Reflexive Turn in

Migration Research”, którego celem było przedstawienie rozwoju badań nad migracjami w XX i XXI wieku, a także wyzwań jakie stoją przed badaczami tego zagadnienia. Po wykładzie odbyły się dwa panele, w których wzięło udział 9 ekspertów i ekspertek – pierwszy poświęcony był migracjom przymusowym, będących następstwem wojen, prześladowań lub zbrodniczych decyzji politycznych. Drugi zaś poświęcony był migracjom „dobrowolnym”, wywołanym przyczynami ekonomicznymi, demograficznymi i społecznymi. Paneliści i panelistki, prezentując swoje badania, starali się odpowiedzieć na pytanie jak migracje w XX i XXI wieku są pamiętane dzisiaj, a także jak wpływają na tożsamość kolejnych pokoleń tworzących wspólnotę europejską.

Konferencja została zorganizowana w German Emigration Center w Bremerhaven, które jest zarówno miejscem historycznym, jak i miejscem pamięci europejskiej migracji w XIX i XX wieku. Uczestnicy i paneliści mieli okazję zwiedzić niezwykłą wystawę, która stanowiła ważny kontekst dla debaty.

Wydarzenie było transmitowane na Facebooku i YouTube. Nagrania zostały zarchiwizowane i zamieszczone na YouTube.

Instytucje partnerskie: German Emigration Center Bremerhaven; German Emigration Center Bremerhaven; Instytut Federalny ds. Kultury i Historii Niemców w Europie Środkowo-Wschodniej, Oldenburg, Niemcy; Landeszentrale für politische Bildung Bremen; Landeszentrale für politische Bildung Bremen; Deutsches Kulturforum östliches Europa; Deutsches Kulturforum östliches Europa.

POZOSTAŁE AKTYWNOŚCI

SPOTKANIE GREMIÓW FUNDACJI EUROPEJSKA SIEĆ PAMIĘĆ I SOLIDARNOŚĆ (online, 7 lutego 2023 r.)

Doroczne spotkanie Gremiów ESPS (członków Rady Naukowej i Komitetu Doradczego), przy udziale Rady Fundacji ESPS ma na celu zapewnienie przepływu informacji pomiędzy członkami wszystkich tych ciał, konsultacje długoterminowych planów rozwoju oraz poszczególnych planów projektowych, opiniowanie kierunków rozwoju, konsultacje merytoryczne planów i działań podejmowanych przez ESPS.

Spotkanie Gremiów w 2023 r. poświęcone było przede wszystkim przedyskutowaniu działalności Sieci w 2022 r. oraz omówieniu planów długofalowych.

Współorganizator: Instytut Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność (Polska)

SPOTKANIE CZŁONKÓW RADY FUNDACJI ESPS (Warszawa/online, 9 maja 2023 r.)

Agenda spotkania obejmowała m.in. następujące zagadnienia: strukturę finansów w 2023 r., plany merytoryczne na 2024 r., prezentację zrealizowanych i planowanych projektów i działań, omówienie propozycji długofalowych planów merytorycznych ESPS, relacje międzynarodowe.

SPOTKANIE CZŁONKÓW RADY FUNDACJI ESPS (Warszawa/online, 27 września 2023 r.)

Agenda spotkania obejmowała m.in. następujące zagadnienia: prezentację zrealizowanych i planowanych projektów i działań, omówienie propozycji długofalowych planów merytorycznych ESPS, relacje międzynarodowe.

Projekty partnerskie:

PROJEKT EDUKACYJNY ‘SOUND IN THE SILENCE’

Edycja I: 3–10 października 2023 r., Dom Konferencji w Wannsee (Niemcy)

Edycja II: 16–23 października 2023 r., Miejsce Pamięci w Jasenovac (Chorwacja)

‘Sound in the Silence’ to międzynarodowy interdyscyplinarny projekt edukacyjny, którego głównym celem jest przybliżenie młodzieży z różnych krajów trudnych aspektów europejskiej przeszłości w sposób odpowiadający jej wrażliwości emocjonalnej. Uczestnicy, pod opieką artystów i edukatorów, odwiedzają miejsca pamięci, w których poznają wybrane zagadnienia z historii totalitaryzmów w Europie Środkowo-Wschodniej, a następnie biorą udział w warsztatach artystycznych. Zwieńczeniem wspólnej pracy uczniów i artystów jest przedstawienie łączące w sobie różne dyscypliny artystyczne: taniec, teatr, muzykę i creative writing. Odczucia i przeżycia związane ze zwiedzaniem miejsc pamięci – szczególnie tych naznaczonych tragedią i przemocą – znajdują uzewnętrznienie w artystycznym przekazie. Przedstawienie jest prezentowane lokalnej publiczności.

W 2022 r. rozpoczęła się realizacja dwuletniego rozbudowanego programu obejmującego 4 edycje przedsięwzięcia (w miejsce dotychczasowych dwóch) we współpracy z Miejscem Pamięci Mauthausen-Gusen (Austria), Muzeum IX Fortu w Kownie (Litwa), Domem Konferencji w Wannsee (Niemcy) i Miejscem Pamięci Jasenovac (Chorwacja). Program zostanie podsumowany konferencją skierowaną do edukatorów i ekspertów zajmujących się edukacją historyczną w Europie, która odbędzie się w kwietniu 2024 roku. Projekt w latach 2022-2023 jest współfinansowany przez Komisję Europejską w ramach programu ‘Citizens, Equality, Rights and Values’ (CERV).

3. Informacja o tym, czy fundacja prowadziła działalność gospodarczą w okresie sprawozdawczym (zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić rubrykę 5 oraz część III rubrykę 3)

NIE

X

TAK

4. Informacja o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS w okresie sprawozdawczym (należy podać kody PKD działalności gospodarczej wpisanej do rejestru przedsiębiorców KRS wraz z ich opisem słownym oraz kody i opis słowny faktycznie prowadzonej działalności gospodarczej)

Przedmiot przeważającej działalności przedsiębiorcy:

72, 20, Z, BADANIA NAUKOWE I PRACE ROZWOJOWE W DZIEDZINIE NAUK SPOŁECZNYCH I HUMANISTYCZNYCH

Przedmiot pozostałej działalności przedsiębiorcy:

1 58, 11, Z, WYDAWANIE KSIĄŻEK

2 58, 14, Z, WYDAWANIE CZASOPISM I POZOSTAŁYCH PERIODYKÓW

3 58, 19, Z, POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

4 74, 30, Z, DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z TŁUMACZENIAMI

5 82, 30, Z, DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ORGANIZACJĄ TARGÓW, WYSTAW I KONGRESÓW

6 91, 01, B, DZIAŁALNOŚĆ ARCHIWÓW

7 59, 20, Z, DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH

8 59, 11, Z, DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO I PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH

9 59, 13, Z, DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z DYSTRYBUCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO I PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH

5. Czy zarząd lub rada fundacji w okresie sprawozdawczym podejmował uchwały (jeśli tak, to należy dołączyć odpisy wszystkich uchwał podjętych w okresie objętym sprawozdaniem)

W 2023 r. Zarząd Fundacji podjął następujące uchwały:

- nr 1/2023 - Uchwała w sprawie wprowadzenia zasad dofinansowania kosztów podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników Fundacji ESPS (regulamin szkoleń)
- nr 2/2023 - Uchwała w sprawie wprowadzenia regulaminu pracy zdalnej w Fundacji ESPS
- nr 3/2023 - Uchwała w sprawie wprowadzenia regulaminu dofinansowania dojazdów do pracy komunikacją publiczną w Fundacji ESPS (2023)
- nr 4/2023 - Uchwała w sprawie zasad refundacji kosztu zakupu okularów korekcyjnych lub soczewek kontaktowych-korekcyjnych dla pracowników Fundacji ESPS
- nr 5/2023 - Uchwała w sprawie zmiany uchwały nr 3/2023 z dn. 30.06.2024 wprowadzającej regulamin dofinansowania dojazdów do pracy komunikacją publiczną
- nr 6/2023 - Uchwała w sprawie wprowadzenia regulaminu wydatków realizowanych z wyłączeniem stosowania przepisów ustawy PZP w Fundacji ESPS

W 2023 r. Rada Fundacji podjęła następujące uchwały:

- uchwała z dn. 07.02.2023 r. w sprawie wyboru firmy audytorskiej do badania sprawozdania finansowego za rok obrotowy kończący się 31.12.2022 r.
- uchwały 1-4 z dn. 19.06.2023 r.

III. Informacja o wysokości uzyskanych przychodów

1. Łączna kwota uzyskanych przychodów (suma punktów a-c)	Kwota (w podziale na formy płatności)		Inne formy przychodu
	Przelew (dotyczy wszystkich rodzajów płatności bezgotówkowych)	Gotówka	Wartość innych form przychodu
	2 776 384,18	-	2 776 384,18
a. Przychody z działalności statutowej	2 776 384,18	-	2 776 384,18
b. Przychody z działalności gospodarczej	-	-	-
c. Pozostałe przychody	0,51	-	0,51
2. Informacja o źródłach przychodów			
a. Przychody z działalności odpłatnej w ramach celów statutowych	-	-	-
b. Ze źródeł publicznych ogółem, w tym:	-	-	-
- ze środków budżetu państwa	-	-	-
- ze środków budżetu jednostek samorządu terytorialnego	-	-	-
c. Ze spadków, zapisów	-	-	-
d. Z darowizn	-	-	-
e. Z innych źródeł (wskazać jakich)	Przychody ze źródeł zagranicznych:	-	-

	Dotacja od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Węgier 391 107,50 Dotacja od Instytutu Kultury i Historii Niemców w Europie Północno-Wschodniej 676 473,09 Grant od Komisji Europejskiej – Europejska Agencja Wykonawcza ds. Edukacji i Kultury (EACEA) 1 692 860,51 Dotacja od Komisji Europejskiej – Europejska Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych (REA) 15 943,08		
--	---	--	--

3. Jeżeli prowadzono działalność gospodarczą

a. Dochód z prowadzonej działalności gospodarczej (tj. przychody z działalności gospodarczej minus koszty działalności gospodarczej)

-

b. Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł

-

IV. Informacja o poniesionych kosztach w okresie sprawozdawczym

Koszty fundacji ogółem	Kwota (w podziale na formy płatności)	Inne formy kosztów
------------------------	---------------------------------------	--------------------

	Przelew (dotyczy wszystkich rodzajów płatności bezgotówkowych)	Gotówka	Wartość poniesionych kosztów
	2 953 917,46	2 716,34	-
1. Koszty realizacji celów statutowych	2 092 785,56	1 186,56	-
2. Koszty administracyjne (czynsze, opłaty pocztowe, telefoniczne itp.)	767 231,92	1 529,78	-
3. Koszty działalności gospodarczej	-	-	-
4. Pozostałe koszty	93 899,98	-	-

V. Informacja o zatrudnieniu i wynagrodzeniu

1. Liczba osób zatrudnionych w fundacji na podstawie stosunku pracy (wg zajmowanego stanowiska)	1. Koordynatorka ds. zarządzania grantem operacyjnym – 1 2. Główna specjalistka ds. projektów – 1 3. Specjalistka ds. projektów – 1 4. Młodsza Specjalistka ds. Komunikacji i Promocji – 1 5. Specjalistka ds. organizacji – 1
2. Liczba osób zatrudnionych wyłącznie w ramach działalności gospodarczej	-
3. Łączna kwota wynagrodzeń (brutto) wypłaconych przez fundację w okresie sprawozdawczym (wraz z pochodnymi od wynagrodzeń)	620 361,12
a. Z tytułu umów o pracę (z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia, z wyodrębnieniem całości tych wynagrodzeń osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej)	Wynagrodzenia: 397 795,81 Nagrody: 45 252,63
b. Z tytułu umów cywilnoprawnych	177 312,68
c. Wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie członkom zarządu i innych organów fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą (z podziałem na wynagrodzenia, nagrody, premie i inne świadczenia)	0,00

VI. Informacja o udzielonych przez fundację pożyczkach pieniężnych w okresie sprawozdawczym

1. Fundacja udzielała pożyczek pieniężnych (zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia pola TAK należy wypełnić rubryki 2-4)	NIE	X	TAK	
---	-----	---	-----	--

2. Wysokość udzielonych pożyczek pieniężnych			-
3. Wskazanie pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek pieniężnych			-
4. Statutowa podstawa udzielenia pożyczek pieniężnych (należy zacytować odpowiedni przepis statutu)			-
VII. Środki fundacji			
1. Kwoty zgromadzone na rachunkach płatniczych, ze wskazaniem banku w przypadku rachunku bankowego (należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)			
Stan środków pieniężnych zgromadzonych przez Fundację Europejska Sieć „Pamięć i Solidarność” na rachunkach płatniczych w Santander Bank Polska S.A. Oddział 8 w Warszawie na dzień 31 grudnia 2023 roku wyniósł: 12 140,90 PLN i 330 929,86 EUR.			
2. Kwoty zgromadzone na rachunkach płatniczych spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (SKOK) w przypadku rachunku członka SKOK (należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)			
0,00			
3. Wysokość kwot zgromadzonych w gotówce (należy podać dane na koniec roku sprawozdawczego)		384,58 PLN i 3,78 EUR	
4. Wartość nabytych obligacji oraz wielkość objętych udziałów lub nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek	5. Dane o nabytych nieruchomościach, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie	6. Nabyte pozostałe środki trwałe	
-	-	Fundacja dokonała zakupu wyposażenia o wartości 49 161,30 zł.	
7. Dane o wartościach aktywów i zobowiązań fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych na dzień kończący bieżący i poprzedni rok obrotowy	Aktywa	Zobowiązania	
	1 464 787,13	1 695 351,29	

VIII. Dane o działalności zleconej fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe (usługi, państwowe zadania zlecone - dotacje i zamówienia publiczne) oraz informacja o wyniku finansowym tej działalności¹

W 2023 roku Fundacja Europejska Sieć „Pamięć i Solidarność” nie prowadziła działalności zleconej przez podmioty państwowe i samorządowe.

IX. Informacja o rozliczeniach fundacji w okresie sprawozdawczym

1. Z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych

Dochody Fundacji korzystają ze zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych na zasadzie art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Fundacja ma status zwolnionego podatnika VAT.

Wszystkie zobowiązania podatkowe regulowane są na bieżąco.

2. Informacja w sprawie składanych deklaracji podatkowych

Fundacja składa roczną deklarację CIT-8 oraz deklaracje PIT-4R, PIT-8AR, a także deklaracje VAT9M.

X. Informacja, czy fundacja jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2022 r. poz. 593, z późn.zm.) – zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić część XI.

NIE

X

TAK

XI. Informacja o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji

¹ Dane powinny być spójne z danymi finansowymi podawanymi w części III pkt 2 lit. b.

W 2023 roku Fundacja Europejska Sieć „Pamięć i Solidarność” nie przyjęła ani nie dokonała płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 EUR.

XII. Informacja o przeprowadzanych kontrolach w fundacji

1. Informacja, czy w fundacji była przeprowadzona kontrola (zaznaczyć odpowiednie pole, w przypadku zaznaczenia odpowiedzi TAK należy wypełnić rubrykę 2)	NIE	X	TAK	
---	-----	---	-----	--

2. Wyniki przeprowadzonej kontroli w fundacji (pozytywne i negatywne wraz ze wskazaniem podmiotu przeprowadzającego kontrolę)

-

Rafał Roguński

.....
podpisy członków zarządu fundacji*

Warszawa, 03.11.2025

.....
miejscowość, data

Burkhard Olschowsky

.....
podpisy członków zarządu fundacji*

B. Olschowsky

*podpisy członków zarządu fundacji zgodnie z zasadami reprezentacji określonymi w statucie fundacji